

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2021/114
Karar Sayısı : 2024/102
Karar Tarihi : 9/5/2024
R.G. Tarih – Sayı : 24/7/2024 - 32611

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Elâzığ 3. Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanun'un 52. maddesiyle değiştirilen 88. maddesinin on sekizinci fıkrasının ikinci cümlesinin iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: İcra takibine yapılan itirazın iptaline karar verilmesi talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKÜMLERİ

A. İptali İstenen Kanun Hükmü

Kanun'un 88. maddesinin itiraz konusu kuralın da yer aldığı on sekizinci fıkrası şöyledir:

“Kurumun 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen prim ve diğer alacakları amme alacağı niteliğinde olup, imtiyazlı olacaktır. Kurumun taraf olduğu her türlü dava ve icra takiplerinin kısmen veya tamamen aleyhe neticelenmesi halinde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda yazılı tazminat ve cezalar Kurum hakkında uygulanmaz.”

B. İlgili Görülen Kanun Hükmü

9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 67. maddesi şöyledir:

“a) İtirazın iptali:

Madde 67 – (Değişik: 18/2/1965-538/37 md.)

(Değişik birinci fıkra: 17/7/2003-4949/15 md.) Takip talebine itiraz edilen alacaklı, itirazın tebliği tarihinden itibaren bir sene içinde mahkemeye başvurarak, genel hükümler dairesinde alacağının varlığını ispat suretiyle itirazın iptalini dava edebilir.

(Değişik: 9/11/1988-3494/1 md.) Bu davada borçlunun itirazının haksızlığına karar verilirse borçlu; takibinde haksız ve kötü niyetli görülürse alacaklı; diğer tarafın talebi üzerine iki tarafın durumuna, davanın ve hükmolunan şeyin tahammülüne göre, red veya hükmolunan meblağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere, uygun bir tazminatla mahkum edilir.

İtiraz eden veli, vasi veya mirasçı ise, borçlu hakkında tazminat hükmolunması kötü niyetin sübutuna bağlıdır.

(Mülga dördüncü fıkra: 17/7/2003-4949/103 md.)

Birinci fıkrada yazılı itirazın iptali süresini geçiren alacaklının umumi hükümler dairesinde alacağını dava etmek hakkı saklıdır.

(Ek fıkra: 2/7/2012-6352/11 md.) Bu Kanunda öngörülen icra inkar tazminatı, kötü niyet tazminatı ve benzeri tazminatların tespitinde, takip talebi veya davadaki talep esas alınır.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI ve İrfan FİDAN'ın katılımlarıyla 4/11/2021 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural ve sınırlama sorunları görüşülmüştür.

2. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptalleri için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

3. İtiraz konusu kuralla Sosyal Güvenlik Kurumunun (Kurum) taraf olduğu her türlü dava ve icra takiplerinin kısmen veya tamamen Kurum aleyhine neticelenmesi hâlinde 2004 sayılı Kanun'da yazılı tazminat ve cezaların Kurum hakkında uygulanmayacağı öngörülmüştür.

4. Bakılmakta olan davanın konusu Kurum tarafından başlatılan icra takibine yapılan itirazın iptaline karar verilmesi talebine ilişkindir. Anılan davada Kurum aleyhine 2004 sayılı Kanun'da düzenlenen herhangi bir cezanın uygulanabilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla kuralda yer alan “...ve cezalar...” ibaresinin bakılmakta olan davada uygulanma imkânı bulunmamaktadır. Bu itibarla anılan ibareye ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekir.

5. Öte yandan kuralda yer alan “Kurumun taraf olduğu her türlü dava ve icra takiplerinin kısmen veya tamamen aleyhe neticelenmesi halinde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda yazılı...” ve “...Kurum hakkında uygulanmaz.” ibareleri bakılmakta olan davada uygulanması mümkün olan tazminatın yanı sıra uygulanma imkânı bulunmayan cezalar yönünden de geçerli, ortak kural niteliğindedir.

6. Dolayısıyla bakılmakta olan davanın konusu gözetilerek kuralın kalan kısmının esasına ilişkin incelemenin “...tazminat...” ibaresiyle sınırlı olarak yapılması gerekir.

7. Açıklanan nedenlerle 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanun'un 52. maddesiyle değiştirilen 88. maddesinin on sekizinci fıkrasının;

A. İkinci cümlesinde yer alan “...ve cezalar...” ibaresinin itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından bu ibareye ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

B. İkinci cümlesinin kalan kısmının esasının incelenmesine, esasa ilişkin incelemenin “...tazminat...” ibaresi ile sınırlı olarak yapılmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

8. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Onur MERCAN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu ve ilgili görülen kanun hükümleri, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Sınırlama Sorunu

9. Bakılmakta olan davada davalı, davacı Kurum aleyhine 2004 sayılı Kanun'un 67. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen kötü niyet tazminatına hükmedilmesini talep etmiştir. 5510 sayılı Kanun'un 88. maddesinin on sekizinci fıkrasında yer alan itiraz konusu "...tazminat..." ibaresi 2004 sayılı Kanun'un 67. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen kötü niyet tazminatının yanı sıra anılan Kanun'da öngörülen diğer tazminatlar yönünden de geçerli, ortak kural niteliğindedir.

10. Bu itibarla bakılmakta olan davanın konusu gözetilerek kuralın esasına ilişkin incelemenin "9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 67. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen kötü niyet tazminatı" yönünden yapılması gerekir.

B. Anlam ve Kapsam

11. 2004 sayılı Kanun'un 42. ve devamı maddelerinde ilamsız icra takibine ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Bu kapsamda anılan Kanun'un 67. maddesinin birinci fıkrasında takip talebine itiraz edilen alacaklının itirazın tebliğ edildiği tarihten itibaren bir yıl içinde mahkemeye başvurarak genel hükümlere göre alacağının varlığını ispat üzere itirazın iptali talebinde bulunabileceği belirtilmiştir.

12. Söz konusu maddenin ikinci fıkrasında ise itirazın iptali davasında; itirazının haksızlığına karar verilmesi durumunda borçlunun, takibinde haksız ve kötü niyetli görülmesi hâlinde ise alacaklının diğer tarafın talebi üzerine iki tarafın durumuna, davanın ve hükmolunan şeyin tahammülüne göre ret veya hükmolunan meblağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere uygun bir tazminata mahkûm edileceği ifade edilmiştir.

13. 5510 sayılı Kanun'un 88. maddesinin on sekizinci fıkrasının ikinci cümlesinde Kurumun taraf olduğu her türlü dava ve icra takiplerinin kısmen veya tamamen aleyhe neticelenmesi hâlinde 2004 sayılı Kanun'da düzenlenen tazminat ve cezaların Kurum hakkında uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır. Anılan cümlede yer alan "...tazminat..." ibaresi itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır. Kural, "9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 67. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen kötü niyet tazminatı" yönünden incelenmiştir.

14. Bu itibarla kural uyarınca, Kurum aleyhine söz konusu Kanun'un 67. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen kötü niyet tazminatına hükmedilmesi mümkün değildir.

C. İtirazın Gereçesi

15. Başvuru kararında özetle; Kurumun lehine sonuçlanan davalarda 2004 sayılı Kanun'da düzenlenen ceza ve tazminatların uygulanmasına karşın itiraz konusu kuralla Kurum aleyhine sonuçlanan davalarda anılan ceza ile tazminatların uygulanmayacağına hükme bağlanması suretiyle ilgililer ile Kurum arasında farklı muamelenin öngörüldüğü, bu durumun hukuk devleti ve eşitlik ilkeleriyle bağdaşmadığı, ayrıca kuralla hak arama özgürlüğünün de ihlal edildiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 10. ve 36. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Ç. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

16. Anayasa'nın 10. maddesinde "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir./ Kadınlar ve

erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz./ Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz./ Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz./ Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.” denilmiştir.

17. Anayasa'nın anılan maddesinde belirtilen kanun önünde eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, kişilere ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez (AYM, E.2017/47, K.2017/84, 29/3/2017, § 18; E.2020/95, K.2022/3, 26/1/2022, § 25).

18. Eşitlik ilkesi yönünden yapılacak anayasallık denetiminde öncelikle Anayasa'nın 10. maddesi çerçevesinde aynı ya da benzer durumda bulunan kişilere farklı muamelenin mevcut olup olmadığı tespit edilmeli, bu bağlamda aynı ya da benzer durumdaki kişiler arasında farklılık gözetilip gözetilmediği belirlenmelidir. Bundan sonra farklı muamelenin nesnel ve makul bir temele dayanıp dayanmadığı, nihayetinde nesnel ve makul bir temele dayanıyorsa söz konusu farklı muamelenin orantılı olup olmadığı hususları irdelenmelidir. Orantılılık ilkesi, amaç ve araç arasında hakkaniyete uygun bir dengenin bulunması gereğini ifade eder. Diğer bir ifadeyle bu ilke, farklı muamelenin öngörülen nesnel amaç ile orantılı olmasını gerektirmektedir (AYM, E.2021/1, K.2021/32, 29/4/2021, § 32; E.2022/65, K.2022/102, 8/9/2022, § 12).

19. Kural uyarınca, itirazın iptali davasında Kurum aleyhine karar verilmesi hâlinde 2004 sayılı Kanun'un 67. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen kötü niyet tazminatına hükmedilmeyecektir.

20. 5510 sayılı Kanun'un 88. maddesinin on altıncı fıkrasının birinci cümlesinde Kurumun süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 51., 102. ve 106. maddeleri haricindeki maddelerinin uygulanacağı öngörülmüştür.

21. 16/5/2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumuna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 37. maddesinin üçüncü fıkrasında da süresi içinde ödenmeyen sosyal sigorta ve genel sağlık sigortası primleri, işsizlik sigortası primleri, idari para cezaları, gecikme zamları ile katılım paylarının Kurum alacağına dönüşeceği ve bu alacakların tahsilinde 6183 sayılı Kanun'un 51., 102. ve 106. maddeleri haricindeki maddelerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

22. Bu itibarla anılan düzenlemelerin kapsamına giren Kurum alacaklarının kamu alacağı niteliğinde görüldüğü anlaşılmaktadır. Kurumun düzenlemelerin kapsamı dışında kalan alacakları ise ilke olarak 2004 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilmektedir. Başka bir ifadeyle Kurumun düzenlemelerin kapsamında bulunmayan alacakları ilke olarak özel hukuk ilişkisinden kaynaklanan alacakların takip tahsiline ilişkin hükümlere tabidir. Nitekim söz konusu Kanun'un 47. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde devletin bir sözleşmeden veya haksız bir fiilden kaynaklanan alacakları hakkında da Kanun hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir.

23. Özel hukuk ilişkilerinde borçlunun edimi ifa etmemesi durumunda alacaklı ifanın gerçekleşmesini ancak devletin kurduğu cebri icra mekanizmasına başvurmak suretiyle sağlayabilmektedir. Zira anayasal düzen içinde kuvvet kullanma yetkisi devletin tekelindedir

(AYM, E.2015/28, K.2015/42, 22/4/2015; E.2023/76, K.2023/155, 13/9/2023, § 22). Kanun hükümlerine göre başlattığı icra takipleri kapsamında Kurum da özel hukuk bağlamında *alacaklı* sıfatını taşımaktadır. Başka bir deyişle Kurumun anılan kapsamdaki alacaklarının takip ve tahsilinde kamu gücü kullanması söz konusu değildir.

24. Bu itibarla Kurum ile icra takibi başlatan diğer kişilerin Kanun'un 67. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen kötü niyet tazminatının uygulanması bakımından karşılaştırılmaya müsait şekilde benzer durumda buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

25. İcra takibinde haksız ve kötü niyetli olduğu anlaşılan kişiler hakkında karşı tarafın talebi üzerine asıl alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere kötü niyet tazminatına hükmedilmesi öngörüldüğü hâlde kural uyarınca Kurum hakkında anılan tazminata hükmedilememesi nedeniyle karşılaştırılmaya müsait şekilde benzer durumda bulunanlar arasında farklı muamelenin yapıldığı açıktır.

26. Anılan fıkra düzenlenmiş ve karşı tarafın talebi üzerine alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere hükmedilen kötü niyet tazminatı cebri icra sistemini kötüye kullanan kişiler hakkında öngörülen bir yaptırım niteliğindedir. Söz konusu tazminata hükmedilebilmesi için icra takibi başlatan kişinin haksız çıkmasının yanı sıra kötü niyetli olduğunun ortaya konulması gerekmektedir.

27. Yargıtay uygulamasında ilgilinin alacağının bulunmadığını bilmesi veya bilebilecek durumda olması gerektiği hâllerde icra takibinde kötü niyetli olduğu kabul edilmektedir (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E.2017/[19]11-237, K.2021/1271, 19/10/2021, § 17). Dolayısıyla kuralda Kurum hakkında uygulanmayacağı öngörülen kötü niyet tazminatına hükmedilmesinin oldukça ağır şartlara bağlandığı anlaşılmaktadır.

28. Kurum hakkında anılan tazminata hükmedilmemesinin sosyal sigorta yardımlarında kullanılması gereken kaynağın, başka bir deyişle Kurumun bütçesinin korunmasına katkıda bulunacağı söylenebilir. Bununla birlikte söz konusu bütçenin korunması için aleyhine *kötü niyetle* icra takibi başlatılmış olan kişilerin belirli bir külfete katlanmak zorunda bırakılmasının makul bir nedene dayandığından söz edilemez.

29. Nitekim bir kamu idaresi olan Kurumun, alacağının bulunup bulunmadığını tespit etme bakımından geniş imkânlarla sahip olduğu açıktır. Dolayısıyla alacağın tespiti bağlamında icra takibi başlatan diğer kişilere göre belirli avantajlara sahip olan Kurumun *kötü niyetle* icra takibi başlattığı hâllerde tazminat ödemekten muaf tutulmasını haklı kılan bir nedenin bulunduğu söylenemez.

30. Diğer yandan tazminata hükmedilebilmesi için alacaklının haksız çıkmasının yanı sıra kötü niyetli olmasının da gerektiği gözönünde bulundurulduğunda Kurumun tazminat ödemeye mahkûm edilmesi hâlinde icra takibi başlatılmasına yönelik işlem yapan Kurum personelinin hukuki sorumluluğu gündeme gelebilecektir. Bu kapsamda Kurumun ödediği tazminatı *kötü niyetle* icra takibi başlatan personeline rücu etmesinin mümkün olmadığı da savunulamaz.

31. Buna göre Kanun hükümlerine göre başlattığı icra takibi kapsamında özel hukuk ilişkisi çerçevesinde *alacaklı* sıfatını taşıyan Kuruma, anılan şartların gerçekleşmesi durumunda hükmedilen kötü niyet tazminatı yönünden avantaj tanınmasının nesnel ve makul bir temele dayandığı söylenemez. Başka bir ifadeyle Kurumun kamu alacağı niteliği taşımayan ve Kanun hükümlerine göre tahsil edilen alacaklarına ilişkin olarak başlattığı icra takibinde haksız ve kötü niyetli olduğunun anlaşıldığı hâllerde benzer durumdaki alacaklılardan farklı olarak kötü niyet tazminatından muaf tutulmasının nesnel ve makul bir nedeni bulunmamaktadır.

32. Bu itibarla Kurum hakkında fıkrada düzenlenen kötü niyet tazminatına hükmedilmeyeceği öngörülme suretiyle Kurum ile Kanun'a göre icra takibi başlatan diğer kişiler arasında öngörülen farklı muamelenin eşitlik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

33. Açıklanan nedenlerle kural, "2004 sayılı Kanun'un 67. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen kötü niyet tazminatı" yönünden Anayasa'nın 10. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kadir ÖZKAYA, Basri BAĞCI, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yılmaz AKÇİL ve Ömer ÇINAR bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın 10. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 2. ve 36. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

IV. HÜKÜM

31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanun'un 52. maddesiyle değiştirilen 88. maddesinin on sekizinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "...tazminat..." ibaresinin;

A. Esasına ilişkin incelemenin "9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 67. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen kötü niyet tazminatı" yönünden yapılmasına OYBİRLİĞİYLE,

B. "2004 sayılı Kanun'un 67. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen kötü niyet tazminatı" yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Kadir ÖZKAYA, Basri BAĞCI, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yılmaz AKÇİL ile Ömer ÇINAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

9/5/2024 tarihinde karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

KARŞI OY

1. İtiraz talebine konu edilen 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 88. maddesinin onsekizinci fıkrasının ikinci cümlesinde Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) aleyhine sonuçlanan icra takip ve davalarında 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'ndan kaynaklanacak tazminat ve cezalara hükmedilmeyeceği kuralı getirilmek suretiyle Kurum lehine ayrıcalıklı bir düzenleme yapılmıştır.

2. Konu çoğunluk tarafından Anayasa'nın eşitlik ilkesini düzenleyen 10. maddesi açısından değerlendirmeye tabi tutularak kuralın iptal edilmesine karar verilmiştir.

3. Mahkememizin yerleşik uygulaması gereği eşitlik değerlendirmesinin yapıldığı durumlarda öncelikli olarak benzer durumda bulunan kişiler açısından farklı muamele yapılıp yapılmadığına bakılmakta, farklı muamelenin varlığı halinde bunun nesnel ve makul bir gerekçesinin mevcudiyeti sorgulanmakta, akabinde farklı muamelenin ölçülü olup olmadığı test edilmektedir (AYM, E.2016/205, K.2019/63, 24/7/2019, § 65; E.2021/1, K.2021/32, 29/4/2021, § 32).

4. İtiraz incelemesine konu edilen kural gereğince, SGK aleyhine sonuçlanan icra takip ve davalarında 2004 sayılı Kanun'un 67. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen kötü niyet tazminatına hükmedilmeyecektir.

5. SGK'nın sözleşme ve haksız fiilden kaynaklanan alacakları 2004 sayılı Kanun hükümlerine, prim ve diğer alacakları ise 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilmektedir. Kanun koyucu kamu kurumu niteliğindeki Kurumun tüm alacaklarını 6183 sayılı Kanun'a göre tahsili yerine bazılarının 2004 sayılı Kanun'a göre tahsil edilmesini uygun görerek bir nevi muhataplar lehine bir düzenleme getirmiştir.

6. Kurum icra takip ve davalarında alacaklı veya borçlu sıfatıyla taraf olduğu durumlarda diğer alacaklı veya borçlularla benzer durumda ve eşitlik değerlendirmesi yapılmaya müsait bir konumdadır.

7. İtiraz incelemesine konu edilen düzenleme ile SGK lehine avantajlı bir durum oluşturulduğunda bir tereddüt bulunmamaktadır.

8. Bu noktada asıl irdelenmesi gereken konu oluşturulan ayrıcalıklı konumun makul ve nesnel bir sebebinin bulunup bulunmadığı dahası düzenlemenin ölçülü olup olmadığıdır.

9. Benzer fonksiyon icra eden birçok kamu veya özel kuruluşlar olmakla birlikte Sosyal Güvenlik Kurumu Ülkenin tek ve en önemli sosyal güvenlik kurumudur. 5510 sayılı Kanun'un 1. maddesinde Kurumun işlevi "*sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortası bakımından kişileri güvence altına almak; bu sigortalardan yararlanacak kişileri ve sağlanacak hakları, bu haklardan yararlanma şartları ile finansman ve karşılama yöntemlerini belirlemek; sosyal sigortaların ve genel sağlık sigortasının işleyişi ile ilgili usûl ve esasları düzenlemektir*" şeklinde düzenlenmiştir.

10. Kurumun ana gelir kaynağını 5510 sayılı Kanun'un 79. maddesi gereği ilgilerinden alınan primler oluşturmakta olup, tahsil edilen prim gelirleri genel bütçenin genel sağlık sigortası kalemine ilave edilmektedir.

11. Prim gelirlerine 5510 sayılı Kanun'un 81. maddesi gereğince Devlet Katkısı da sağlanmakta olup, Kurumun sağlıklı işleyişini temin maksadıyla genel bütçeden destekte sağlandığından Kurum ciddi miktarda kamu kaynağını da kullanmaktadır.

12. Bu durum Kurum'un her harcamasında tüm toplumun finansal desteğinin bulunması gibi bir durumu da ortaya koymaktadır. Bu bağlamda icra takip ve davalarında fazladan ödenen her bir kuruluşun toplum tarafından karşılanması gibi bir gerçekliğede vücut vermektedir.

13. Kurumun hukuksal ve sosyal olarak ifa etiği işlev nazara alındığında güçlü bir mali yapıya sahip olması kaçınılmaz bir gerekliliktir (AYM, E.2022/15, K.2022/73, 1/6/2022, § 34).

14. Kurumun işlevini tam olarak yerine getirebilmesi için kendi lehine oluşturulan kaynağın etkin ve verimli bir şekilde kullanması elzemdir.

15. Bu itibarla kural uyarınca Kurum aleyhine 2004 sayılı Kanun'un 67. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen kötü niyet tazminatına hükmedilmemesinin Kurum bütçesini koruyacağı ve sosyal güvenlik hakkının gerçekleştirilmesine olumlu yönde katkıda bulunacağı açıktır. Başka bir ifadeyle kuralın, Kurumun haksız ve kötü niyetle icra takibi başlatmasını engellemek için kötü niyet tazminatına hükmedilmesinin Kuruma mali yük getireceği ve sosyal güvenliğin sağlanması bağlamında kamu yararı aleyhine sonuç doğuracağı aşıkardır.

16. Bu itibarla kuralda öngörülen farklı muamelenin sosyal güvenliğin sağlanması bakımından önemli bir hizmet yürüten Kurumun bütçesini korumaya yönelik nesnel ve makul bir nedeni bulunmaktadır. Bununla birlikte kuralda öngörülen farklı muamelenin nesnel ve makul bir temele dayanmasının yanı sıra ölçülü olması da gerekir.

17. Kâr amacı gütmeyen kurumun varsayımsal olarak bir kişi aleyhine kötü niyetli bir takip başlatması kolay değildir. Böyle bir durumun varlığı halinde çalışanları kamu görevlisi olan Kurumun mensupları aleyhine devreye girecek ceza ve disiplin mekanizmaları da mevcuttur.

18. Öte yandan kötü niyet tazminatı haksız ve kötü niyetle icra takibi başlatan kişiler hakkında karşı tarafın talebi üzerine alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere hükmedilen bir yaptırım niteliğindedir. Başka bir deyişle kötü niyet tazminatı esas itibarıyla haksız ve kötü niyetli icra takibi başlatılmasının engellenmesi suretiyle cebri icra sisteminin sağlıklı şekilde işlemesini sağlamaya yönelik olarak öngörülmüştür.

19. Yargıtay uygulamasında da anılan tazminatın icra takibine girişmekte kötü niyetli bulunduğu borçlu tarafından açıkça kanıtlanmış olan ya da öyle olduğu ayrıca kanıtlanmasına gerek bulunmaksızın dosya kapsamından tereddütsüz şekilde anlaşılabilen alacaklıya yönelik bir yaptırım

Esas Sayısı : 2021/114
Karar Sayısı : 2024/102

niteliğinde olduğu kabul edilmektedir (bu yöndeki kararlar arasından bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E.2017/(19)11-237, K.2021/1271, 19/10/2021, § 18).

20. Bununla birlikte haksız ve kötü niyetle başlatılan icra takibi nedeniyle bir zararın doğması da mümkündür. Başka bir deyişle haksız ve kötü niyetli takibin yalnızca cebri icra sisteminin işleyişi bağlamında sonuç doğuracağı söylenemez.

21. Kurumun haksız olarak icra takibi başlatması nedeniyle zarara uğrayan ilgililerin bu zararın tazmin edilmesi talebiyle yargı mercilerine başvurabilecekleri açıktır. Başka bir ifadeyle kuralın Kurumun başlattığı icra takibinin ortaya çıkardığı zararın tazmin edilmesine engel teşkil eden bir yönü bulunmamaktadır.

22. Buna göre Kurum hakkında kötü niyet tazminatının uygulanmasına engel teşkil eden ancak Kurum personelinin idari ve cezai sorumluluğu ile Kurumun tazminat sorumluluğunu ortadan kaldırmayan kuralda öngörülen farklı muamelenin ölçüsüz olduğu söylenemez.

23. Bu itibarla kuralda öngörülen farklı muamelenin nesnel ve makul bir temele dayanması ve ölçüsüz bir yönünün bulunmaması nedeniyle eşitlik ilkesini ihlal etmediğini değerlendirdiğimizden çoğunluğun kuralın iptal edilmesi yönündeki görüşüne iştirak edilmemiştir.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR